

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Varkenshouderij Welvaarts te Tholen

12 december 2002

1297-28

ISBN 90-421-1088-0
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	1
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	2
3.1 Probleemstelling.....	2
3.2 Doel.....	2
3.3 Besluitvorming.....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	4
4.1 Algemeen.....	4
4.2 Alternatieven.....	4
4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	5
4.4 Nulalternatief.....	5
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN.....	6
5.1 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling.....	6
5.2 Gevolgen voor het milieu.....	6
5.2.1 Algemeen.....	6
5.2.2 Stank.....	7
5.2.3 Geluid.....	7
5.2.4 Ammoniak.....	7
5.2.5 Calamiteiten.....	7
5.2.6 Landschap.....	7
5.2.7 Bodem en water.....	8
5.2.8 Verkeer.....	8
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	8
7. LEEMTEN IN INFORMATIE.....	8
8. EVALUATIEPROGRAMMA.....	9
9. VORM EN PRESENTATIE	9
10. SAMENVATTING VAN HET MER	9

1. INLEIDING

De heer M. Welvaarts uit Boxtel is voornemens een varkenshouderij op te richten aan de Bitterhoekseweg 2 bij Poortvliet op het eiland Tholen. Het aantal van 5600 vleesvarkens ligt boven de grens van 3000 vleesvarkens waarvoor een milieueffectrapportage (m.e.r.) verplicht is.

Bij brief van 23 oktober 2002 heeft het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Tholen de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Thoolse Bode van 29 oktober 2002².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Vergelijk in het MER de volgende **stalsystemen** met elkaar:

- het voorkeursalternatief zoals opgenomen in de startnotitie (Groen Label BB 97.07.056 V2);
- het in de startnotitie geopperde alternatief met chemische luchtwassing (Groen Label BB 00.02.084);
- een stalsysteem dat leidt tot meer ammoniakreductie dan bij voornoemde systemen⁵;
- een stalsysteem dat aangemerkt kan worden als een meest milieuvriendelijk stalsysteem. Naast de ammoniakuitstoot spelen factoren als dierenwelzijn, energie en stankbelasting een rol bij de ontwikkeling van een meest milieuvriendelijk alternatief (mma).

Geef per alternatief aan wat de totale **ammoniakuitstoot** zal zijn, alsmede de **stanksituatie**. Duidelijk moet worden met welke maatregelen de ammoniakuitstoot en stankhinder beperkt kunnen worden en hoe effectief die maatregelen zijn.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

⁵ Tijdens het locatiebezoek van de Commissie is een dergelijk systeem besproken: een combinatie van het voorgenomen ICV-systeem (schuine putwanden) met een biologische luchtwasser.

Het MER dient een **samenvatting** te bevatten die naast een publieksfunctie vooral valt te gebruiken voor de bestuurlijke besluitvorming. Hierin moeten de belangrijkste milieugevolgen per alternatief worden weergegeven, alsmede de maatregelen om die milieugevolgen te minimaliseren en de effectiviteit van de maatregelen. Het mma dient in de samenvatting te worden weergegeven, evenals het voorkeursalternatief. De verschillen tussen het mma en het voorkeursalternatief moeten daarbij duidelijk naar voren worden gebracht.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wet milieubeheer (Wm):

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling

In de probleemstelling moet worden beschreven voor welke (bestaande en/of toekomstige) knelpunten het voornemen een oplossing moet bieden. De startnotitie meldt de volgende aanleiding voor het voornemen: *"Gelet op de ontwikkelingen in de varkenshouderij is het om zowel bedrijfstechnische als bedrijfs-economische redenen gewenst het bestaande bedrijf verder te ontwikkelen."* De initiatiefnemer ziet de uitbreiding met vleesvarkens op Tholen als aanvulling op het bestaande fokzeugenbedrijf in Boxtel. De algemene probleemstelling dient in het MER uitgewerkt te worden in concrete problemen die voortvloeien uit de huidige bedrijfsopzet.

3.2 Doel

De Commissie adviseert in het MER helder aan te geven welke bedrijfsopzet wordt nagestreefd.

De initiatiefnemer stelt in de startnotitie dat het doel een veterinair 'gesloten' bedrijfsvoering is. De Commissie constateert echter dat de capaciteit van de nieuwe stallen op Tholen onvoldoende is om alle biggen uit Boxtel te kunnen afmesten bij een gebruikelijke bedrijfsopzet. Het bedrijf lijkt derhalve nog niet 'gesloten' te zijn als de locatie te Tholen in gebruik is genomen.

Gezien de afstand tussen beide locaties lijkt overigens tevens de bedrijfsvoering van de initiatiefnemer in veterinaire zin kwetsbaar te blijven. Als een vervoersverbod voor varkens wordt afgekondigd kan een bedrijfsnoodsituatie ontstaan voor de initiatiefnemer, zowel te Boxtel als te Tholen.

In het MER zal deze doelstelling uitgewerkt moeten worden naar concrete toetsingscriteria waaraan het voornemen moet gaan voldoen.

3.3 Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden van emissies e.d.) gelden bij dit voor-nemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp-) plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd⁶. De Commissie wil met name de onderstaande bestuurlijke randvoorwaarden, regelgeving en wetgeving benadrukken.

Ammoniakbeleid

Indien de beoogde uitbreiding plaatsvindt, dan zal dat getoetst moeten wor-den aan de nieuwe Wet ammoniak en veehouderij (Wav)⁷, alsmede aan de al-gemene maatregelen van bestuur op grond van de Wav. Geef in het MER een overzicht van deze wet- en regelgeving en consequenties ervan voor de voor-genomen activiteit.

Stankbeleid

Voor stank van de veehouderij is nieuwe wet- en regelgeving aanstaande. Geef in het MER aan wat de stand van zaken is en de eventuele consequenties voor de voorgenomen activiteit⁸.

Soortenbescherming

Het MER moet ingaan op het soortenbeschermingsbeleid⁹. Vermeld in het ge-bied voorkomende soorten die beschermd worden op grond van de Flora- en Faunawet. Beoordeel of de activiteit zal leiden tot in de Flora- en Faunawet genoemde verboden gedragingen. Indien dat het geval is, zal een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd. Geef dan in het MER aan op welke gronden de initiatiefnemer meent om voor een ontheffing in aanmerking te komen.

Vergunningensituatie

Het voornemen dateert van begin jaren '90. De vergunningensituatie op grond van de Wet milieubeheer en de Wet ruimtelijke ordening (bestemmings-plan/bouwkavel en bouwvergunning) is onoverzichtelijk. Er zijn vergunningen verleend en soms van rechtswege vervallen en er zijn uitbreidingen in voorbe-reiding, aangevraagd of verleend. Geef in het MER een overzichtelijk beeld van de vergunningensituatie, met name voor de uitbreiding van de bouwkavel.

Te nemen besluiten

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor het verlenen van een milieuvergunning door de gemeente Tholen. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden ge-nomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

⁶ De startnotitie geeft hiervoor in paragraaf 1.5 reeds een voorzet.

⁷ Een 'lex specialis' onder de Wet milieubeheer.

⁸ In de startnotitie wordt overigens ten onrechte aandacht besteed aan de Reconstructiewet, welke weer gerelateerd is aan (een versoepeling in) de nieuwe stankwet- en regelgeving. Tholen valt namelijk buiten de reconstructiegebieden.

⁹ In de startnotitie wordt overigens gerefereerd aan gedateerde wetgeving van de Jachtwet en de Vogelwet.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. De keuze van de alternatieven moet worden gemotiveerd. In het MER zijn vooral de milieuelementen voor deze keuze van belang. Voor onderlinge vergelijking moeten de milieueffecten van de alternatieven volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven. Beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) is verplicht.

4.2 Alternatieven

De Commissie adviseert om in het MER verschillende alternatieven uit te werken en met elkaar te vergelijken. Alle alternatieven dienen te voldoen aan de eisen van de IPPC-richtlijn (Integrated Prevention Pollution and Control)¹⁰. De belangrijkste eis van de IPPC-richtlijn is dat de best beschikbare technieken worden toegepast. Per alternatief dient aangegeven te worden welke overwegingen aan de keuze ten grondslag liggen, zoals milieu, bedrijfsvoering, technische realiseerbaarheid e.d.

Op grond van de startnotitie en het locatiebezoek van de Commissie zijn drie alternatieven in beeld voor het stalsysteem:

1. Het voorkeursalternatief: dit is de in de startnotitie beschreven voorgestane nieuwe bedrijfsopzet op basis van Groen Label BB 97.07.056 V2: mestkelders met (water- en) mestkanaal met schuine putwanden en metalen driekantroosters.
2. De initiatiefnemer heeft in de startnotitie voorgesteld een tweede alternatief te onderzoeken in het MER, te weten een chemisch luchtwassysteem Groen Label BB 00.02.084.
3. Een derde potentieel te onderzoeken stalsysteem is besproken tijdens het locatiebezoek. Het betreft een combinatie van het voorkeursalternatief met een nageschakelde biologische luchtwasser.

Voorts is onderscheid te maken in verschillende systemen voor voeding en mestbehandeling (afvoer, opslag, be-/verwerking en afzet). Het MER moet inzicht bieden in de vrijheidsgraden die er voor deze bedrijfsonderdelen bestaan

¹⁰ Dit omdat de voorgenomen activiteit het afmesten van meer dan 2000 vleesvarkens betreft.

en welke overwegingen de initiatiefnemer hanteert dienaangaande. Indien de voeding en de mestbehandeling alleen met specifieke stalsystemen gekoppeld kunnen zijn, dan dient dat in het MER te worden gemotiveerd¹¹.

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

In een MER dient altijd een meest milieuvriendelijk alternatief (mma) te worden beschreven. Het mma moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden/technieken ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Een mma moet binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

Bij de ontwikkeling van het mma adviseert de Commissie aandacht te besteden aan de mogelijkheden voor:

- maximale reductie van de ammoniakuitstoot;
- maximale reductie van de stankhinder;
- energiebesparing en gebruikmaking van duurzame energie;
- optimaal dierenwelzijn;
- optimale landschappelijke inpassing;
- varianten in bedrijfsvoering, zoals gebruik van droogvoer of gesloten opslag van gefermenteerde, vloeibare bijproducten;
- aanvullende mitigerende maatregelen, zoals verhogen of verleggen van emissiepunten, centrale afzuiging en luchtbehandeling;
- mestbe- en/of -verwerking.

4.4 Nulalternatief

Als het mogelijk is om de doelen van de initiatiefnemer te realiseren zonder dat de voorgenomen activiteiten worden uitgevoerd, is er een reëel nulalternatief. Naar de mening van de Commissie is er geen reëel nulalternatief. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling.

¹¹ De Commissie heeft echter de indruk dat deze drie (voeding, stalsysteem, mestbehandeling) als modules gekoppeld kunnen zijn en de systemen elkaar niet uitsluiten.

5. **BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

5.1 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Hierbij kan worden gedacht aan uitbreiding van andere varkenshouderijen in de nabije omgeving.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en (hindergevoelige) objecten¹².

5.2 Gevolgen voor het milieu

5.2.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bepaal de ernst in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- maak de milieugevolgen inzichtelijk en controleerbaar door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- besteed vooral aandacht aan die effecten die per alternatief verschillen of die welke de gestelde normen (bijna) overschrijden.

¹² Met name vanwege hinder door stank (stankcirkels) en geluid. Zie ook paragrafen 5.2.2 en 5.2.3 van dit advies.

5.2.2 Stank

Beschrijf de huidige en de te verwachten luchtkwaliteit voor stank. Geef aan wat de stankemissie uit de stallen en de mestopslag zal zijn. Ga in op de invloed van de aard en samenstelling van het veevoer op de stank. Geef in het MER aan welke piekmomenten en -niveaus van stankhinder kunnen optreden. Geef een overzicht van de stankgevoelige objecten en gebieden en het verwachte aantal gehinderden, met name de objecten die binnen stankcirkels zullen vallen.

5.2.3 Geluid

Beschrijf in globale zin de huidige situatie en de toekomstige geluidsuitstraling van de inrichting voor zowel de dagperiode, de avondperiode als de nachtperiode. Beschrijf deze voor zowel een representatieve bedrijfssituatie als voor incidentele bedrijfssituaties, zoals storingen. Geef aan hoe vaak deze laatste zich voor zal kunnen doen. Beschrijf in welke mate de geluidemissies verstoring kunnen veroorzaken, vooral waar de emissies boven de achtergrondniveaus (kunnen) uitkomen.

5.2.4 Ammoniak

Beschrijf de reeds aanwezige achtergrondconcentraties van ammoniak en de toekomstige uitstoot van ammoniak. Geef een indicatie van de toevoeging van de ammoniakdepositie op kwetsbare gebieden, zoals gedefinieerd in de Wet ammoniak en veehouderij.

5.2.5 Calamiteiten

De voorgenoemde activiteit betreft de oprichting van enkele varkensstallen zonder bedrijfswoning. Dit impliceert dat een aanzienlijk deel van de tijd geen bedrijfsleider ter plaatse is. Bij een dergelijke opzet acht de Commissie het cruciaal om inzicht te krijgen in de preventie van calamiteiten, de kans op en de aard van calamiteiten, de waarborgen om dit snel te signaleren en de snelheid waarmee calamiteiten opgelost kunnen worden¹³. Schat dit in op basis van ervaringen met vergelijkbare stalsystemen als bij de alternatieven worden toegepast.

5.2.6 Landschap

Geef een beeld van de inpasbaarheid in het bestaande landschap door de vormgeving van gebouwen en erfbeplanting. Maak daarbij gebruik van tekeningen en beeldsimulaties.

¹³ Met name is dit van belang vanwege dierenwelzijn: hoe is adequaat te handelen bij stroomuitval in warme periodes? Zie ook de vereisten van de Richtlijn 91/630/EEC en de implementatie daarvan in het Varkensbesluit 1994 en 1998, en de inspraakreactie 1 (bijlage 4). Speciale aandacht verdient ook het chemische luchtwassysteem, waarbij zwavelzuur wordt toegepast.

5.2.7 **Bodem en water**

Besteed aandacht aan eventuele lozingen van afvalwater¹⁴ en de gevolgen daarvan voor de kwaliteit van het oppervlaktewater, de eventuele toename van grondwateronttrekking (kwantitatief) alsmede de gevolgen hiervan op het watersysteem en de mogelijke gevolgen voor de bodem (verzuring, eutrofiëring).

5.2.8 **Verkeer**

Beschrijf op welke wegen er sprake zal zijn van een verandering van de verkeersintensiteit en welke gevolgen dit heeft voor aan deze wegen gelegen woningen voor wat betreft geluid, trillingen en verkeersveiligheid.

6. **VERGELIJING VAN ALTERNATIEVEN**

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7. **LEEMTEN IN INFORMATIE**

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

¹⁴ Denk aan ammoniumsulfaathoudend spuiwater van de chemische luchtwasser.

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeente Tholen moet bij het besluit over de vergunningaanvraag aangeven of, en zo nodig op welke wijze en op welke termijn, een evaluatieonderzoek verricht zal worden. Dit om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en om, indien noodzakelijk, aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het MER kan hiertoe al een aanzet geven.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.